

Školitelský posudek práce Mgr. Pavlín Šípové

Apologia mimorum od Chorikia z Gazy
a problematika kontinuity řeckého divadla

Ačkoli původním cílem bylo pouze zpřístupnit širší divadelní obci nesmírně důležitý a dosud většinou opomíjený text řeckého rétora Chorikia z Gazy známý pod latinským názvem Apologia mimorum, který je významným dokumentem divadla v pozdní antice, během studia se ukázalo, že je současně třeba zabývat se možnou kontinuitou řeckého divadla jako takového. Pro takové studium měla Mgr. Pavlína Šípová všechny předpoklady – vystudovala totiž nejen klasickou, ale i moderní řečtinu, což jí umožnilo vyrovnat se s nesmírným množstvím novořeckých prací, které díky jazykové obtížnosti nejsou v evropském bádání vůbec známy, a zahrnout je do své práce.

Chorikiův text, nepříliš známý i odborníkům specializovaným na antickou kulturu, Mgr. Šípová přeložila a první verzi publikovala v Divadelní revui 2007. Zasadila Chorikiovo dílo do souvislosti přelomové doby konce východořímské říše, v níž si divadlo - a pod tímto slovem je třeba vidět především mimos, nejstarší a nejvytrvalejší antický divadelní žánr - stále udržovalo jakési postavení, které v západořímské říši již dávno ztratilo. Je signifikantní, že známé obrany divadla (Lukianův spis O tanci a Chorikiova Apologie) nejsou psány latinsky, ale řecky. Postupný přesun mimu z divadel mezi dobové podívané (hrál se např. jako mezihra při jezdeckých zápasech) svědčí samozřejmě o proměně nazírání na divadlo a jeho ústupu z kulturního života.

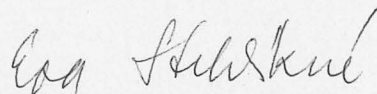
V další části práce Mgr. Šípová ukazuje, jakým způsobem si nový svět přivlastňoval bohatství antické kultury a využíval svých znalostí antické literatury. Poukazuje nejprve na tzv. dialogické texty, které vznikají již od třetího století a uplatňovaly se až do století dvanáctého a

třináctého (Methodios, Symposion desíti panen aneb O čistotě; Diakonos, Verše na Adama; Prodromos a Aplocheiros, Kočkomyší válka; Grassoovy dialogy s mrtvými, dialogické básně Manuela Filise), pozornost věnuje i podivuhodnému textu Christos Paschon, což je cento, které je však výsostně literárním dílem. Pokud je označováno za tragédii, pak toto označení má stejně malou váhu jako stejné označení Medey Hosidia Gety na druhé straně světa. Nedá se předpokládat, že by tyto texty byly hrány, pakli však byly čteny, musíme s jistým druhem performance, kterým se vyznačuje veřejné čtení v antice, počítat.

Kromě zpřístupnění Chorikiovy Apologie, spisu, stojícího na přelomu divadelních dějin na straně jedné, je největším ziskem práce pojednání o Kyperském paschálním cyklu, kdesi na úsvitu středověkého divadla na straně druhé. Šípová však dokazuje, že řecké liturgické divadlo nevzniklo samostatně, ale rozvíjelo se pod vlivem západního liturgického divadla, jehož znalosti sebou přinesli římskokatoličtí mniši. To samozřejmě cenu tohoto cyklu nikterak nesnižuje, jen přináší další zajímavý důkaz o stycích mezi západem a východem v této oblasti, které více známe jen z aktivit Philippa de Mezières. Zajímavé a u nás zcela neznámé informace přináší rovněž přílohy.

Domnívám se, že disertační práce Mgr. Pavlíny Šípové je prvním českým pokusem o vyplnění jedné velké lakuny v bádání o pozdně antickém a byzantském divadle. Bylo by třeba poznamenat, že mimo území Řecka je to pokus naprosto ojedinělý a zaslouží si publikování v jazyce, které mezinárodní badatelská komunita ovládá.

V Praze 27. února 2009

Prof. PhDr. Eva Stehlíková